

Sygn. akt II Ca 405/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman
Sędziowie	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSR del. Aleksandra Szymorek - Wąsek (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa E. T.

przeciwko J. T.

o zaspokojenie potrzeb rodziny

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 30 marca 2016 roku, sygn. akt III RC 706/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim do ponownego rozpoznania pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję odwoławczą.

SSO Paweł Hochman

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki
SSR Aleksandra Szymorek Wąsek

Sygn. akt II Ca 405/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 30 marca 2016 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb., po rozpoznaniu sprawy z powództwa E. T. przeciwko J. T. o zaspokojenie potrzeb rodziny - w przedmiocie wniosku powoda o uzupełnienie wyroku - uzupełnił wyrok Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z 10 lutego 2016 roku w sprawie sygnatura akt III RC 706/15 w ten sposób, że w sentencji tego wyroku po punkcie 1 dodał punkt „la” o treści „oddala powództwo w pozostałej części”.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

E. T. i J. T. zawarli związek małżeński w (...) roku. Powódka i pozwany pozostają małżeństwem do chwili obecnej. Nie toczy się pomiędzy nimi postępowanie rozwodowe. Zamieszkują oni wspólnie w mieszkaniu, w bloku. E. T. pracowała jako sprzątaczką do 2010 roku. Aktualnie otrzymuje świadczenie przedemerytalne w wysokości (...) złotych. Posiada ustalony umiarkowany stopień niepełnosprawności od dnia 23 listopada 2011 roku do dnia 31 października 2016 roku, w związku z czym jest zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej. Powódka leczy się na cukrzycę i nadciśnienie. Znajduje się pod opieką lekarza reumatologa, kardiologa oraz lekarza rodzinnego, do których na wizyty udaje się w ramach NFZ. W miesiącu styczniu 2016 roku koszt lekarstw dla niej wyniósł 170,00 złotych. W latach 2006 - 2010 oraz 2014 przeszła operację kolan. Chodziła na rehabilitacje prywatne, na które środki finansowe przekazał jej ojciec. Następnie zapisała się na rehabilitacje w ramach NFZ, na którą nie wyznaczono jej terminu do chwili obecnej. Powinna przyjmować ampułki „Struktur” dwa razy do roku. Koszt jednej z nich stanowi kwotę 680,00 złotych. Zażyła ją jeden raz, gdyż nie stać jej na ich zakup. Koszty związane z utrzymaniem mieszkania, w którym zamieszkują strony kształtują się następująco: czynsz - kwota 440,00 złotych miesięcznie (w której wliczona jest opłata za wodę oraz za ogrzewanie), energia elektryczna - kwota 175,00 - 180,00 złotych co dwa miesiące, wywóz śmieci - kwota oscylująca w granicach 12,00 -16,00 złotych, gaz - kwota 145,00 – 147,00 złotych co dwa miesiące.

E. T. ponosi opłaty w wysokości 20,00 - 30,00 złotych za energię elektryczną na działce córki, na której wypoczywa. Powódka dokonała wpłat, za pośrednictwem przekazu pocztowego, na rzecz Oddziału (...) w P. T. w kwocie po 45,00 złotych w dniach 30 grudnia 2015 roku oraz 15 stycznia 2016 roku.

Powódka przekazem pocztowym wpłaciła na rzecz (...) S. A. Oddział w Ł. kwotę 185,70 złotych w dniu 02 listopada 2015 roku, tytułem opłaty za energię elektryczną oraz poniosła opłatę 1,00 złoty za prowizję przelewu oraz w dniu 15 stycznia 2016 roku na kwotę 174,54 złotych. E. T. w dniu 15 stycznia 2016 roku dokonała przelewu na rzecz (...) spółka z o.o., tytułem abonamentu za miesiące styczeń i luty 2016 roku, na kwotę 23,80 złotych oraz uiściła opłatę w kwocie 1,50 złoty tytułem prowizji za przelew. W dniu 02 listopada 2015 roku dokonała ona przelewu na rzecz (...) obrót (...) Spółka z o.o., tytułem opłaty za gaz, w kwocie 145,30 złotych oraz uiściła opłatę w kwocie 1,00 złoty tytułem prowizji za przelew, a w dniu 15 stycznia 2016 roku w kwocie 85,00 złotych łącznie z prowizją za przelew.

W dniu 04 stycznia 2016 roku E. T. dokonała wpłaty 228,07 złotych na rzecz (...) Banku (...) S.A. z siedzibą w W., uiszczając również opłatę 1,50 złoty prowizji za przelew.

Powódka dokonała przelewu kwoty 98,00 złotych na rzecz (...) S.A. tytułem abonamentu, ponosząc również opłatę 1,50 złoty prowizji od transakcji.

Powódka posiada zadłużenie na karcie bankowej w kwocie około 3.000,00 złotych. Zaciągnęła ona pożyczkę u osób znajomych, na kwotę około 1.000,00 złotych oraz posiada jeszcze inne drobne zadłużenia.

Pozwany pracował jako kierowca. Obecnie utrzymuje się ze świadczenia emerytalnego, do którego otrzymuje również dodatki. Wysokość jego emerytury wraz z dodatkami od dnia 01 stycznia do dnia 12 grudnia 2015 roku kształtowała się w granicach od 2.476,13 złotych do 2.684,30 złotych. J. T. posiada rachunek bankowy, do którego upoważniony jest jego syn - M. T., który wykupuje ojcu leki. Pozwany cierpi on na cukrzycę, niedowidzi. Ma wykonywane regularnie dializy nerek w szpitalu w ramach NFZ. Jest on trwale, całkowicie niezdolny do pracy i do samodzielnej egzystencji. Pozwany przekazywał powódce kwotę 300,00 złotych miesięcznie celem pokrycia kosztów wyżywienia. Pozwany ma oszczędności, choć nie wie, w jakiej kwocie.

Powódka przygotowuje posiłki dla siebie i pozwanego. Sprząta ona również mieszkanie, w którym wspólnie mieszkają, robi zakupy, pierze ubrania oraz chodzi - na przemian z synami stron, wspólnie z pozwanym do lekarza. W dniu 30 grudnia 2015 roku z rachunku bankowego należącego do J. T. i M. T. dokonano przelewu na rzecz Oddziału (...) w P. T., tytułem ubezpieczenia na życie, na kwotę 51,30 złotych, który to przelew jest ustanowiony zleceniem stałym.

W dniu 07 stycznia 2016 roku z rachunku bankowego należącego do J. T. i M. T. dokonano przelewał na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) ulicy (...) w P. T., tytułem czynszu, na kwotę 450,00 złotych, który to przelew jest ustanowiony zleceniem stałym.

Pozwany przekazem pocztowym wpłacił na rzecz (...) S.A. Oddział w Ł. kwotę 37,24 złotych, w dniu 15 stycznia 2016 roku.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie odpisu zupełnego aktu małżeństwa, potwierdzeń przelewów oraz przekazów pocztowych, wyciągu bankowego, orzeczeń o stopniu zdolności do pracy, zaświadczeń jako nie budzącego wątpliwości materiału dowodowego. Uwzględnił również zeznania pozwanego w zasadniczej ich części, nie dając jedynie wiary podanym przez niego kosztom zakupu dla niego lekarstw w kwocie 70,00 – 80,00 złotych, którego nie dokonuje sam, a robi to jego syn oraz pełnomocnik w niniejszym postępowaniu, który sam z resztą zaznaczył, iż kwoty te są zaniżone. Sąd opierał się również na zeznaniach powódki pomijając je jedynie w zakresie, w którym twierdzi ona, że kwota świadczenia przedemerytalnego, które otrzymuje w wysokości 847,00 złotych to kwota brutto, a w rzeczywistości uzyskuje ona kwotę 780,00 złote netto, gdyż sama okazała wyciąg z konta bankowego, na który uzyskała przelew w wysokości 847,00 złotych.

Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z treścią art. 351 § 1 kpc strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, a gdy doręczenie wyroku następuje z urzędu - od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności, albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu.

Podstawę roszczenia powódki stanowi art. 27 kro, którego treść stanowi, iż oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczyniać się do zaspakajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o wychowanie dzieci, na pracy we wspólnym gospodarstwie domowym.

Jak wskazuje się w nauce prawa na potrzeby rodziny jako wspólnoty mieszkającej razem i wspólnie gospodarującej składają się potrzeby wspólne wszystkich jej członków (np. koszty mieszkania, opału, media) oraz potrzeby indywidualne poszczególnych osób wchodzących w jej skład (żywność, odzież, koszty kształcenia, leczenia, rozrywek). Koszty niezbędne do zaspokojenia tak rozumianych potrzeb rodziny mogą zatem składać się z kosztów prowadzenia wspólnego gospodarstwa, utrzymania i wychowania dzieci oraz zaspokajania osobistych potrzeb małżonków.

Ugruntowanym poglądem w orzecznictwie jest fakt, iż w sytuacji, w której małżonkowie pozostają we wspólnym pożyciu, potrzeby rodziny odpowiadają sumie potrzeb obojga małżonków. W obowiązku zaspokojenia potrzeb rodziny mieści się też obowiązek udzielania pomocy materialnej drugiemu małżonkowi zgodnie z zasadą jednakowej stopy życiowej członków rodziny (por. wyroku Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 1965 r. I PR 330/65, OSNCP 1966, nr 6, poz. 96). Dopóki istnieje związek małżeński, dopóty oboje małżonkowie mają prawo, niezależnie od obowiązującego ich ustroju majątkowego, do równej stopy życiowej (por. uzasadnienie uchwały pełnego składu Izby Cywilnej i Administracyjnej SN z 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86, OSNCP 1988, nr 4, poz. 86 oraz uzasadnienie uchwały SN z dnia 20 października 2010 r., III CZP 59/2010, OSNCP 1988, nr 4, poz. 42).

W niniejszej sprawie, niewątpliwie występuje dysproporcja pomiędzy otrzymywanymi dochodami przez powódkę i pozwanego. E. T. utrzymuje się ze świadczenia przedemerytalnego w wysokości 847,00 złotych, natomiast J. T. otrzymuje emeryturę wraz z dodatkami w kwocie oscylującej od 2.476,13 złotych do 2.684,30 złotych, co stanowi mniej więcej trzykrotność dochodów jego małżonki. Zgodnie ze wskazaną powyżej zasadą orzecznictwa małżonkowie powinni żyć na porównywalnym poziomie. Należy wziąć pod uwagę okoliczności, iż pozwany poza opłacanym czynszem w wysokości 440,00 złotych oraz przekazywaniem powódce kwoty 300,00 złotych tytułem zaspakajania potrzeb związany z wyżywieniem, nie przyczynia się do zaspakajania innych potrzeb rodziny. Sąd uwzględnił fakt, iż jest on człowiekiem schorowanym, w wieku 65 lat, zupełnie niezdolnym do pracy oraz mającym problemy ze wzrokiem co również wiąże się z wysokimi kosztami jego leczenia, jednak uznać należy, iż kwota, w której partycypuje w

utrzymaniu siebie oraz powódki jest niewystarczająca na pokrycie potrzeb rodziny, uwzględniając wysokość dochodów stron postępowania. Wskazać również należy, iż posiada on pewne oszczędności na rachunku bankowym, których wysokości pozwany nie był w stanie określić, ale jak sam wskazał odnosząc się do wysokości swojego świadczenia emerytalnego - „nie jest go w stanie przejąć”. Powódka, poza pracą wykonywaną we wspólnym gospodarstwie domowym stron, polegającą na przygotowywaniu posiłków, sprzątaniu, robieniu zakupów oraz praniu odzieży, opłaca również rachunki za gaz, energię elektryczną oraz wywóz śmieci. Wysokość jej świadczenia przedemerytalnego jest pochłaniana na bieżące potrzeby utrzymania stron oraz mieszkania, jak również na zakup jej lekarstw. Dodatkowo podkreślić należy, iż powódka nie jest w stanie pokryć kosztów swojego leczenia w pełnym zakresie, zalecanym przez lekarza, jak również posiada zadłużenie na karcie kredytowej oraz zaciągnęła pożyczki u osób znajomych, co wskazuje na niewystarczające posiadane przez nią środki na zaspokajanie potrzeb osobistych jak również rodziny.

Z uwagi na powyższe, uznać należy, iż istnieje konieczność zobowiązania pozwanego do uczestnictwa w kosztach związanych z zaspakajaniem potrzeb rodziny w szerszym zakresie. W ocenie Sądu, uwzględniając większe nakłady finansowe pozwanego na jego leczenie w porównaniu do leczenia powódki oraz zasadę równej stopy życiowej małżonków, kwota 600,00 złotych przekazywana na rzecz E. T. przez J. T., wyeliminuje powstałą dysproporcję w partycypacji w zaspakajaniu wspólnych potrzeb małżeństwa T..

W pozostałym zakresie żądania powódki, ponad zasądzoną kwotę 600,00 złotych miesięcznie należało oddalić powództwo jako wygórowane i bezzasadne. Decyzja Sądu podyktowana była sytuacją zdrowotną pozwanego, która wymaga od niego nakładów finansowych w zwiększonym zakresie w porównaniu do potrzeb związanych z leczeniem powódki. Z tych względów należało również uzupełnić zapadły w sprawie niniejszej, jeszcze nieprawomocny wyrok z dnia 10 lutego 2016 roku.

Na podstawie powołanych wyżej okoliczności i przepisów prawa, Sąd orzekł, jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku uzupełniającego Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z 30 marca 2016 r. w sprawie III RC 706/15 wniósł pełnomocnik powódki.

Działając w imieniu powódki, na podstawie art. 367 § 1 i 2 kpc zaskarżył powyższy wyrok doręczony w dniu 5 maja 2016 roku w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na jego treść, a mianowicie: art. 233 § 1 kpc poprzez nierozważenie całego materiału dowodowego zebranego w sprawie i przeprowadzenie dowolnej oceny dowodów, a w szczególności:

- oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z wyciągów z rachunku bankowego pozwanego za okres od stycznia do grudnia 2015 r. oraz informacji o innych produktach bankowych pozwanego (np. lokaty) celem ustalenia faktycznej sytuacji majątkowej pozwanego, w tym wysokości pobieranych świadczeń oraz posiadanych oszczędności, w sytuacji gdy pozwany odmówił przedłożenia całego, żadanego wyciągu, przedstawiając jedynie potwierdzenia pojedynczych transakcji;
- pominięcie zeznań powódki, z których wynika, że pozwany zaprzestał opłacania czynszu za mieszkanie i przekazywania dodatkowo kwoty 300 zł miesięcznie,
- pominięcie dowodów uiszczania czynszu przez powódkę,
- poczynienie dowolnych ustaleń w zakresie kwoty wydatkowanej przez, pozwanego im leki (przy braku dowodów, poza zeznaniami pozwanego wskazującymi na kwoty 70,00 miesięcznie);

2. art. 328 §2 kpc polegające na braku odniesienia się do wszystkich przeprowadzonych w toku procesu dowodów oraz przyczyn pominięcia tych dowodów w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku - co w konsekwencji doprowadziło do

poczynienia błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zapadłego w sprawie orzeczenia w zakresie potrzeb rodziny i partycypacji przez pozwanego w kosztach utrzymania oraz możliwości finansowych pozwanego.

W związku z powyższym pełnomocnik skarżącej wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Wniósł również o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

wniesiona apelacja skutkuje uchyleniem zaskarżonego orzeczenia. Art. 378 § 1 kpc stanowi, iż Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Art. 386 § 4 kpc kpc stanowi zaś, że sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo, gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W sprawie niniejszej, Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. Nadto wydanie orzeczenia kończącego postępowanie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, co zgodnie z dyspozycją art. 386 § 4 kpc pociąga za sobą konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, z uwzględnieniem kosztów procesu za instancję odwoławczą - art. 108 § 2 kpc.

Przed wszystkim podnieść należy, iż przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, Sąd Rejonowy nie ustalił o zaspokojenie jakiego rodzaju potrzeb rodziny chodzi w niniejszej sprawie, a mianowicie, czy istotą żądania jest zaspokajanie usprawiedliwionych potrzeby powódki E. T. w postaci zapewnienia jej podstawowych potrzeb życiowych, takich jak wyżywienie, ubranie, zakup leków, itd., czy też zaspokojenie szerszej rozumianych potrzeb powódki i jej męża w postaci uiszczania opłat za mieszkanie, z którego korzystają oboje małżonkowie, zakup wyżywienia, środków czystości i innych, z czego korzystają także oboje małżonkowie. Nadto po zamknięciu rozprawy ujawniły się nowe okoliczności, które Sąd winien rozważyć w szczególności, czy nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia dowodów zgłoszonych w piśmie procesowym przez pełnomocnika pozwanego oraz wszystkich dowodów zgłoszonych przez pełnomocnika powódki. Po wydaniu wyroku ujawniły się także nowe okoliczności, z których wynika, że pozwany zaprzestał uiszczać czynsz za mieszkanie, co postawiło powódkę w gorszej sytuacji finansowej, niż była przed wytoczeniem powództwa. Te wszystkie okoliczności skutkowały uchyleniem zaskarżonego wyroku.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadzi w całości postępowanie dowodowe, w tym dowody zgłoszone przez pełnomocników stron w pozwie, pismach procesowych, ewentualnie w toku sprawy, ustali prawidłowo o zaspokojenie jakich potrzeb wnosi powódka, ustali faktyczne możliwości zarobkowe oraz majątkowe pozwanego oraz w jakim stopniu i zakresie przyczynia się on do zaspokajania potrzeb rodziny, ustali w jakim zakresie i stopniu przyczynia się do zaspokajania potrzeb rodziny powódka. Dopiero po zgromadzeniu całości materiału dowodowego w sprawie rozważy, czy zachodzą przesłanki do uwzględnienia powództwa, a jeśli tak, w jakim zakresie i dopiero wówczas rozstrzygnie sprawę co do istoty.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 4 kpc i art. 108 § 2 kpc, Sąd Okręgowy orzekł, jak na wstępie.

.....

SSO Paweł Hochman

.....
SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSR Aleksandra Szmorek – Wąsek